
Obsah

Předmluva	9
Úvod	13
Zdraví a jeho determinanty	21
Pojem zdraví	21
Subjektivní aspekt zdraví	23
Objektivní aspekt zdraví	24
Sociální aspekty zdraví	25
Definice zdraví	26
Příčiny nemocí	27
Organismus a prostředí	27
Adaptace	28
Obranné a reparační mechanismy	32
Příčinnost vzniku nemocí	36
Vnitřní a zevní determinanty nemocí	37
Životní prostředí a jeho faktory	39
Fyzikální faktory	40
Chemické faktory	44
Živiny	44
Chemické škodliviny	49
Biologické faktory	52
Sociální faktory	56
Funkční zátěže	58
Tělesné zátěže	58
Psychické zátěže	60
Struktura životních podmínek	67
Struktura vlivu životních podmínek na zdraví	72
Metody studia vlivu životních podmínek na zdraví	75
Epidemiologie	77
Základní pracovní postupy	78
Znaky	79
Zdroje informací	81
Dotazníkové metody	83
Vyšetřované soubory	86
Nejčastější zdroje chyb	88
Znaky životních podmínek	89
Expozice	89
Monitorování	93
Biologické monitorování	94

Hodnocení výživové spotřeby	96
Globální metody	97
Individuální metody	98
Hodnocení sociálních faktorů a životního stylu	101
Základní sociální klasifikace	101
Způsob života	103
Stresové životní události	104
Znaky zdraví	106
Úmrtnost	107
Znaky narušení reprodukčního procesu	111
Nemocnost	112
Hodnocení nemocnosti z rutinních údajů	115
Hlášené zhoubné nádory	116
Hospitalizace	117
Pracovní neschopnost	118
Záznamy ambulantních zařízení	119
Hodnocení nemocnosti vlastním šetřením	120
Znaky prepatogenních stavů	122
Znaky imunologické	122
Genotoxické riziko	125
Znaky pozitivního zdraví	127
Epidemiologické studie	127
Projekt studie	128
Typy studií	132
Deskriptivní studie	132
Analytické studie	133
Experimentální studie	137
Zpracování a hodnocení výsledků	139
Zdravotní stav obyvatelstva ČSFR	142
Úmrtnost	142
Nemocnost	156
Kardiovaskulární nemoci	156
Zhoubné nádory	156
Jiné nemoci	168
Prepatogenní stavy a pozitivní zdraví	171
Územní rozdíly	173
Nemoci hromadného výskytu	179
Kardiovaskulární nemoci	179
Ateroskleróza	181
Ischemická choroba srdeční (ICHS)	181
Možnosti prevence	191
Cévní mozkové příhody	196
Možnosti prevence	198
Hypertenze	198
Možnosti prevence	202
Prevence kardiovaskulárních chorob v systému životních podmínek a zdraví	203
Zhoubné nádory	204
Karcinogeneze	205
Epidemiologie zhoubných nádorů	208
Etiologie zhoubných nádorů	210
Nádory plic	210

Rakovina tlustého střeva a konečníku	212
Rakovina žaludku	214
Rakovina prsu	216
Rakovina děložního těla	217
Rakovina děložního čípku	217
Rakovina prostaty	219
Méně časté nádory trávicího a dýchacího ústrojí	220
Nádory močového ústrojí.	221
Nádory kůže	222
Další nádory	223
Možnosti primární prevence zhoubných nádorů	224
Preventivní programy	233
Principy a směry primární prevence	236
Předmět, cíle a prostředky.	236
Priority	237
Zaměření na životní styl	239
Kuřáctví	240
Otylost	245
Výživa	246
Stresy	246
Zdravotní výchova	248
Celospolečenská podpora	249
Zaměření na životní prostředí	250
Účast zdravotnictví	252
Celospolečenský charakter	254
Slovniček vybraných termínů a zkratek	256
Citovaná literatura	258
Rejstřík	275